

hogy élvezetet is talált benne. Ebbéli működéséről és tapasztalatairól 1896-ban könyvecskét is írt, *Kertészgazdászati jegyzetek* címmel. A könyv érdekessége – tartalmán kívül –, hogy ez az egyetlen könyve, amelyet dr. Jókai Mórként jegyez.

A füzet méretű írásban számos, saját gyakorlatából származó tanácsot közöl a szőlő ültetéséről, gondozásáról, a fajta megválasztásáról. (Csak zárójelben jegyzem meg, hogy írhatott volna a borkészítésről is, hiszen szüretait maga vezette.)

Jókai gazdaságát sem kerülte el az alattomos gyökértetű. A *Kertészgazdászati jegyzetek*ben bevallja: *„Nekem is van filokszérám, perenoszporám, dematoforám is, melyek szőlőskerteimnek kétharmadát teljesen elpusztították.”* Szénkénegézéssel védekezett ezután, amelyet igen eredményesnek tartott és ajánlotta is gazdátársainak. Képviselőként is felszólalt a kárt szenvedett szőlőtermesztők érdekében, 1890-ben a „filokszéra” által károsított szőlők helybeni pótlása, a vészterjedésének megállítása és magyar szőlővesszőkkel történő újratelepítés mellett emelt szót. Hat évvel később a *Vasárnapi Újság* az Ezredéves Kiállításról írott beszámolójában kiemeli: a király ellátogatván a kiállításra, megszólította a kiállítóként(!) ott tartózkodó író, érdeklődött, hogy szőlője is van-e. Jókai igenlő válaszára a filoxéra jelenlétére tett fel kérdést, Jókaira jellemző a felelet: *„Van, de mindig össze fog megölöm és így tömeges gyilkosságot követek el!”*

EGY JÓKAI-ANEKDOTA

Bécsben tartózkodott, osztrák meghívásra, s írói körben vacsorázott, amikor egy ünnepi szónok a sört magasztalta. A leírás szerint az író a „bier” szó kezdőbetűjére utalva rögtönzött pohárköszöntőt tartott a magyar bor értékét hirdelve, beleszóve a budai bort is:

„Bocsánat, barátom, bőbugyogós bécsi bácsi! Bierrel bátorkodol bántani boromat? Badar beszéd! Badacsonyi bilikom: búm börtöne. Bűvös budai bérclől buzgó bikavér bánatom bundája. Bár Bacchus bömbőlő bombákat bocsájt, bizony borban billegetem barna bajuszomat. Borostyánt, babért, barna babám búját bor bírja bontani. Becsületemre, bajtárs, bor bírja bizalmam, borban betegszik bánatom birodalma!”

Higgyük el, hogy igaz a történet! ♦

Tompa Imre | A Montenuovo-örökség

Montenuovo Nándor herceg emlékét őrzi a Vylyan Pincészet birtokbora, a Montenuovo Cuvée. A Montenuovók családtörténete kész regény: a törökverő ősök után olyan nevek fémjelzik a családot, mint Mária Lujza vagy Batthyány Júlia, avagy Montenuovo Alfréd, Ferenc József legbizalmasabb embere és főudvarmestere. Az ő fia (Mária Lujza dédunokája) volt az 1888-ban született Montenuovo Nándor, aki 1921-től mintagazdaságot formált a közel 10 ezer hektáros dél-barányai Batthyány-birtokból.

A herceg búzát, árpát, takarmánynövényeket termesztett magyarországi birtokán, modern tehenészetet vitt, s a németbolyi rokfort messze földön híres volt. Utakat, telefonvonalat épített ki, a lakosságot is kiszolgáló víztornyot állított, traktorokat, gőzekét, kéveköti gépet használt. Villánykövesdi borászatából budapesti éttermekbe szállított minőségi vörösborokat.

A Montenuovo 2012 a mérték és elegancia itala, se nem lenge, se nem vastag, eleven, vibráló, gyümölcsös, tökéletes az illata, a cabfranc, merlot és syrah adják hozzá a testet, az izmot, a struktúrát és az „édességet”, illetve a zweigelt és kékfrankos az üde savakat és a fűszert. A 21. éve készülő birtokbor a fajsúlyos és a lendületesen gyümölcsös házasítások közötti arany középponton jár.

Montenuovo Nándor a felsőház tagjaként nem szavazta meg a három zsidótörvény egyikét sem, viszont aláírta azt a petíciót, amelyben több arisztokrata a háború gyors befejezésére kérte Horthy Miklóst. A nyilasok ezért letartóztatták, előbb Sopronkőhidán raboskodott, majd átszállították Dachaubá. Az amerikai csapatok adták vissza a szabadságát, s bár minden józan ismerőse igyekezett lebeszélni, ő mégis visszatért Magyarországra, mert meggyőződése volt, hogy semmilyen bünt nem követett el.

1945 után minden földjét elvették, később egy darabig 33 holdon gazdálkodhatott. 1951-ben – egy feljelentés nyomán – elrejtett vadászfegyvereket talált birtokán a rendőrség, s ezek egyikén rajta volt a hercegi monogram. Montenuovo Nándort ezért életfogytiglani börtönbüntetésre ítélték. Elszállították Márianosztrára, ahol már a szállítás másnapján életét vesztette – a hivatalos tájékoztatás szerint tüdőgyulladásban, bár valószínűbb, hogy erőszakos halált halt.

A környéken máig szeretettel és tisztelettel emlegetett patrióta arisztokratát és igazi humanistát az 1990/XXVI. tv. alapján rehabilitálták. Felesége és leányai 1956-ban hagyták el Magyarországot, és Ausztriában kezdtek új életet. Unokája, Franziska Kübeck-Montenuovo Grazban él, magyar szépirodalmat fordít németre, dédunokája, Alexander Kübeck-Montenuovo pedig Margarethen am Moosban, a mintegy 100 hektáros maradék Montenuovo-birtokon bioszóját és -búzát termeszt – és a család történetét kutatja.